

Et godt sted å leve

Viken skal være et godt sted å leve. De aller fleste tjenester og opplevelser som preger hverdagen, er det kommunene som står for. Men en del er også fylkeskommunens ansvar. For Arbeiderpartiet er det et mål å utjevne sosiale forskjeller mellom folk. Det er en politisk oppgave å legge til rette for at mennesker skal kunne leve gode liv. Derfor vil vi satse spesielt på det som gjør oss friskere: tilgang på natur, sunn skolemat, tilrettelegge for idrett og fysisk aktivitet og ta vare på folkehelsen.

Arbeiderpartiet vil bidra til at folk kan ta utdanning. Enten det er gjennom videregående skole, læreplass, voksenopplæring eller fagskole: tilbudet skal være faglig sterkt og tilgjengelig der folk bor.

Vi vil bidra til et innovativt næringsliv, der verdier skapes og mennesker kan realisere ideene sine gjennom å starte bedrifter eller utvikle ideer i bedrifter og organisasjoner som allerede finnes.

Vi vil være fremst i kampen for et seriøst og organisert arbeidsliv, ta kampen mot sosial dumping og ha nulltoleranse for arbeidslivskriminalitet.

Grønne lunger, tilgjengelig natur og friluftsområder, et yrende idretts- og kulturliv og tilgjengelige museer, bibliotek, teatre og scener gir livet en ekstra dimensjon. Alt dette vil vi stå på for i Viken.

Arbeiderpartiet vil videreføre og ta vare på det som fungerer godt i Buskerud, Akershus og Østfold, og sammen bygge det nye fylket. Det vil vi gjøre gjennom å ta politisk ansvar for utviklingen: Vi skal bruke de store pengene på de store oppgavene, og ikke privatisere de grunnleggende tjenestene våre eller la noen ta ut profitt på dem.

I et fylke med stor vekst og press på de mest sentrale områdene våre, vil Arbeiderpartiet sikre en balansert utvikling. Balanse mellom bygd og by. Mellom vekst og vern. Mellom natur og utbygging.

Vi skal være en god nabo til Oslo og våre andre nabofylker, samtidig som vi skal stå på for våre innbyggers interesser.

Vi vil at Viken skal være en tilgjengelig fylkeskommune der det er mulig for innbyggerne å finne frem til de tjenestene du er på jakt etter, der byråkratiet reduseres og åpenhet står i fokus.

Vi vil at Viken skal være et godt sted å leve. For alle oss som bor her i dag, og alle dem som kommer etter oss.

Bruk stemmeretten!
Godt valg.

Kunnskap i Viken

Uansett hva din bakgrunn er eller hvor du bor i Viken, skal du ha et godt skoletilbud. For Arbeiderpartiet er det viktig å ha gode skoler over hele fylket, slik at flest mulig får et godt og relevant tilbud nært der de bor. Vi vil ha høy kvalitet på undervisningen, gode skolebygg og trygge elever som trives og lærer.

Flere må fullføre og bestå videregående opplæring. Vi skal sørge for nok lærere i skolen, som har tid til hver enkelt elev. Arbeiderpartiet vil prioritere undervisning, fremfor unødvendig testing og byråkrati, og vi vil lempe på kravene til rapportering. Vi vil tilby etter- og videreutdanning til lærerne og oppdatere IKT-utstyr og annet utstyr som kan gjøre undervisningen bedre. Spesielt viktig er det at yrkesfaglige studieretninger har så oppdatert utstyr at det er relevant å bruke det i undervisningen.

Trygge elever lærer mer. Derfor er teamet rundt eleven viktig. Helsesøster, skolepsykolog, miljøarbeidere, karriererådgivere og andre voksne er viktig, både for at eleven kan få den hjelpen hun eller han måtte trenge, og for at lærerne skal få brukt tiden på undervisning. Elever som spiser godt, lærer bedre. Arbeiderpartiet vil innføre et gratis skolemåltid til elever i videregående skole.

Vi har stort behov for faglært arbeidskraft – i dag og i fremtiden. Flere enn i dag må søke yrkesfag, og flere enn i dag må få fullføre løpet. Vi ønsker at flere jenter søker yrkesfag og lære, og at det blir en jevnere kjønnsbalanse i yrkesfagene. Det er meningsløst at kvalifiserte søkere ikke får læreplass. Arbeiderpartiet vil, i samarbeid med partene i arbeidslivet, utarbeide en læreplassgaranti til alle kvalifiserte søkere. Det skal være sammenheng mellom arbeidslivets behov for kompetanse og det yrkesfaglige studietilbudet de videregående skolene i Viken tilbyr. Gjennom tett samarbeid med næringsliv, kommuner, staten, bedrifter og organisasjoner vil vi sørge for et bedre samspill mellom arbeidslivets behov og elevenes utdanningsvalg.

Arbeiderpartiet vil styrke rådgivningstjenesten og arbeide for at færre velger feil studieretning. Rådgivningstjenesten må hjelpe elevene til å gjøre gode studie – og yrkesvalg. Det er viktig å synliggjøre at alle yrker har behov for begge kjønn. Vi vil i større grad enn i dag trekke arbeidslivets parter inn i arbeidet med kompetanse- og læreplaner.

Vi lærer så lenge vi lever og må bli flinkere til å sørge for påfyll av kunnskap i løpet av arbeidslivet. Viken har flere høyere utdanningsinstitusjoner. Det vil Arbeiderpartiet utnytte, blant annet gjennom å søke samarbeid for etter- og videreutdanning for lærere, og andre yrkesgrupper som ønsker eller trenger påfyll. Voksenopplæring er en vesentlig del av utdanningstilbudet fylkeskommunen har ansvaret for. Arbeiderpartiet vil styrke voksenopplæringen og gi flere mulighet til å fyll på med kompetanse gjennom hele livet, enten du har behov for å formalisere utdanningen din, har behov for språklig påfyll, omskolering eller tette hull i kompetansen din.

I Viken har vi flere universiteter og høyskoler, og spennende kompetansemiljøer innenfor mange ulike fag. Det er potensiale for stort og nært samarbeid mellom universiteter, høyskoler, videregående skoler, fagskoler, voksenopplæring og arbeids- og næringsliv. Viken fylkeskommune vil være en naturlig og viktig pådriver for tettere samarbeid mellom

skole og arbeidsliv og for å se utdanning, behov for kompetanse og behov for arbeidskraft bedre under ett. Kunnskap er viktig for både enkeltmennesker og arbeidslivet.

Frafall i videregående opplæring er en stor utfordring som Arbeiderpartiet vil ha stort fokus på i Viken Fylkeskommune. For å ivareta for den enkelte elev og hindre frafall er det viktig å tilrettelegge for alternative løp og fleksible læringsarenaer, som både stiller krav og stiller opp for den enkelte. Viken Arbeiderparti vil videreføre de gode avtalene der elever på grunn av avstand eller linjevalg kan søke skoleplass på tvers av fylkesgrenser.

Derfor vil Viken Arbeiderparti:

- Ansette flere lærere, og prioritere etter- og videreutdanning av lærere for å sikre god kvalitet.
- Sørge for at elever som begynner på et løp ved en skole får fullføre løpet ved den samme skolen.
- I samarbeid med partene i arbeidslivet utarbeide bransjevise læreplansgarantier til kvalifiserte søkere, og styrke samarbeidet på hele kompetanseområdet.
- Modernisere yrkesfagopplæringen ved å løfte mer av praktisk og teoretisk opplæring inn i de aktuelle fagmiljøene gjennom avtaler med bedrifter, bransjeorganisasjoner, sykehus, institusjoner o.l.
- Styrke teamet rundt den enkelte elev gjennom å ansette flere helsesøstre, miljøarbeidere, psykologer og sosionomer.
- Tilrettelegge for alternative løp og flere fleksible læringsarenaer i videregående opplæring, og sammen med næringslivet utvikle nye måter å samarbeide om utdanning på.
- Ha skolekantiner i egen regi som tilbyr god og sunn mat, som bidrar til trivsel og læring samt et gratis skolemåltid til elevene.
- Sørge for gode fysiske arbeidsforhold for både elever og lærere i skolen.
- Styrke logopedtjenesten.
- Bruke fagskolene aktivt for å sikre arbeidslivet og arbeidstakere ønsket kompetanse
- Sikre elevens rett til å gå på nærskolen ved å lage et inntakssystem som gjør at elevene har rett til å gå på sin nærmeste skole dersom de søker seg dit.
- Jobbe for at alle videregående skoler har en egen rusplan.
- Etablere rutiner som sikrer at fagnettverkene har samarbeidsløsninger og samordnede innkjøpsordninger, slik at yrkesfagelever ikke får høyere utgifter til bøker og utstyr enn det utstyrsstipendet dekker.

Reise i Viken

Viken er et stort fylke som strekker seg fra Halden til Hallingskarvet, gjennom mange kommuner og rundt Oslo. For å henge sammen, og for å kunne forflytte oss, må vi ha gode veier. Det er viktig for trafiksikkerhet, fremkommelighet og miljøet. Arbeiderpartiet slår helt tydelig fast nullvisjonen for drepte i trafikken. Vi vil videreføre og styrke det gode og viktige trafiksikkerhetsarbeidet som gjøres i både Buskerud, Akershus og Østfold. Arbeiderpartiet vil intensivere arbeidet med skredsikring av veiene våre. Få ting er så farlig som å kjøre på en utrygg vei, og lite er så bortkastet som å stå i kø. Vi må ha gode trafikkløsninger som sørger for effektive pendlerreiser og god fremkommelighet. Arbeiderpartiet vil ta fjorden i bruk og jobbe for at flere deler av Viken får ferge som fremkomstmiddel. Vi ønsker samtidig å bidra til teknologiutvikling og det grønne skiftet gjennom spesielt å satse på dette området. Viken har en rekke havner som er viktig for både logistikk og næringsliv. Arbeiderpartiet vil ta vare på, og utvikle havnene våre for fremtiden.

Skal vi få ned utslippene, ha gode boområder og ordentlig mulighet til å bevege oss rundt uten bil, må vi ha et godt utbygd kollektivsystem. Arbeiderpartiet mener kollektivtransport er et offentlig ansvar og vil ha folkevalgt kontroll med kollektivselskapet vårt. Det er et mål for Arbeiderpartiet at kollektiv skal være den billigste måten å reise på i Viken. Vi må ha presise avganger, sømløse overganger, ett forståelig billettsystem med rimelige priser og gode rabattordninger. Trafikkinformasjon i sanntid og at reisen er behagelig, er viktig for at folk skal velge kollektivtransport fremfor bilen. Å velge kollektiv fremfor bil, må oppleves som et bedre alternativ, totalt sett.

Viken er et sammensatt fylke. Noen bor i by, mens mange bor mer landlig. I noen områder vil det være fornuftig med bestillingstransport, fremfor faste bussruter. Uansett hvor du bor i Viken bør det være mulig å komme seg til et kollektivknutepunkt som kan være utgangspunkt for en videre reise uten bil. En vesentlig del av å være et tilgjengelig samfunn, er å ha godt universelt utformede holdeplasser og stasjoner. Innfartsparkering og trygg parkering av sykler er viktig for at reisen skal henge sammen. Gangfelt, belysning, sykkelfelt, trygge skoleveier for ungene våre og sykkelveier er noe av det som gjør fylket bedre. Alt dette er viktig for Arbeiderpartiet.

Gode vaner læres tidlig. Derfor er det spesielt viktig at ungdom har anledning til å reise kollektivt. Derfor vil Arbeiderpartiet innføre et eget ungdomskort i Viken til 250 kroner. Ungdomskortet skal omfatte et så stort område, og så mange transportmidler, som mulig. Arbeiderpartiet mener staten nå ta et vesentlig større ansvar når det gjelder finansiering av kollektivtrafikk i storbyområdene. Trafikkveksten i må tas med kollektiv, sykkel og gange dersom vi som nasjon skal nå våre klimamål. I befolkningsrike områder er det spesielt avgjørende at vi lykkes med dette. Her er Viken i en særstilling.

Viken er også veien til Europa og porten til Norge. Vi har hoved-innfartsårene for frakt av personer og gods både ut og inn av landet som krever spesiell oppmerksomhet og som er viktig for arbeids- og næringslivet i hele landet.

Derfor vil Arbeiderpartiet blant annet:

- Innføre et kollektivkort for ungdom i Viken til 250 kroner i måneden

- Sørge for trygge veier med god fremkommelighet i hele Viken
- Ha et godt utbygd kollektivnett med hyppige avganger som korresponderer over hele fylket
- Ha gode billettsamarbeid for enkle og sømløse reiser og gode rabattordninger.
- Jobbe for at busser, tog, ferger og andre transportmidler er trygge og moderne, er utstyrt med nok sitteplasser, har nettdækning, ladestasjoner og andre ting som gjør reisen behagelig
- At rabatt på kollektivtransport til elever og studenter også gis til lærlinger og fagskolestudenter
- Arbeide for et bedre togtilbud
- Jobbe for effektive og gode tverrforbindelser over riksgrensen
- Utvide ordningen med bestillingstransport av buss/taxi, spesielt i distriktene
- Vektlegge utslippsreduksjon i transportsektoren tydelig
- Utforme gode, tydelige tilbud som vektlegger miljø, seriøse arbeidsvilkår og kvalitet i transporttjenestene
- Styrke og videreutvikle miljøvennlig fergetransport på fjorden

Trives i Viken

Nærhet til naturen, tilgang på gode kulturopplevelser, mulighet til tur og trening, frisk luft og hyggelige friområder er viktig. Arbeiderpartiet vil ta vare på naturen og gjøre den tilgjengelig for alle som ønsker å bruke den. Det er spesielt viktig å holde fast ved allemannsretten i vår del av landet, der tilflyttingen i mange områder er stor.

Viken skal ha et rikt kulturtilbud. Både for den som vil se, høre og oppleve kultur, og for dem som vil utøve den. Kulturinstitusjoner og enkeltutøvere over hele fylket gjør hver eneste dag en viktig jobb for å berike menneskers liv. Disse må sikres gode vilkår. For Arbeiderpartiet er det viktig at det vi bruker på kulturfeltet kommer hele befolkningen i Viken til gode. Arbeiderpartiet vil sikre ungdommen gode kulturtilbud både i og utenfor skolen. Den kulturelle skolesekken er bærebjelken i kulturtilbudet til våre unge. Også utenom skoletiden vil vi at unge skal få tilgang arrangementer, scener, utstillinger og kino i fylket vårt, gjennom en kulturkortordning.

Fylkesbibliotekene er en viktig utviklingsaktør i vårt fylke. Det er viktig å styrke disse slik at de kan være en ressurs for de lokale bibliotekene og sikre bibliotekene gjøres mer tilgjengelig for befolkningen. Museene våre skal sikres gode nok økonomiske rammer til å kunne drifte godt og samtidig utvikle publikumstilbudet. Museene er viktige kulturhistoriske formidlere som skal satses på videreutvikles. Arbeiderpartiet vil støtte og være med å videreutvikle teatrene som bidrar til kulturopplevelser i hele fylket, og gjennom dem støtte talentutvikling. Sports- og turutstyr bør gjøres mer tilgjengelig for befolkningen også gjennom utlån, for eksempel gjennom utlansordninger etter modell fra dagens bibliotek.

Gode idrettsanlegg og nok treningstid til lokale lag og foreninger er viktig for Arbeiderpartiet. Lokaler som frivillige organisasjoner og lag kan benytte seg av, er viktig for et levende kultur- og idrettsliv rundt om i fylket. Arbeiderpartiet vil videreutvikle festivalstøtten og aktivt bruke den for å få frem nye spennende konsepter, samtidig som vi tar vare på tradisjonsrike festivaler og arrangementer over hele fylket. Arbeiderpartiet vil sørge for at skoler og andre offentlige bygg som egner seg, skal være åpne og tilgjengelige for idrett og frivillighet. Frivillig innsats er avgjørende for levende lokalsamfunn og gode opplevelser for folk som bor i Viken. Felles opplevelser binder oss sammen. Arbeiderpartiet vil bidra til å skape gode og trygge fellesarenaer.

Vi vil forebygge sykdom og fremme helse i hele Viken. Folkehelsearbeid handler om forebyggende og helsefremmende arbeid, der det er like viktig å styrke de faktorer som gjør at befolkningen opplever glede, samhold og tilhørighet – samtidig som at man forebygger de faktorer som gjør at folk opplever dårlig helse. Det handler om å skape et samfunn som både er økonomisk, sosialt og miljømessig bærekraftig. Vi vil bygge samfunn som reduserer ulikheter og øker muligheter for alle.

Arbeiderpartiet vil bidra til at folkehelse og livsmestring har en naturlig plass i alle skolene i Viken. Herunder helsefremmende skoler og barnehager. Skolene må brukes som en nærmiljøarena og et senter for lokalsamfunnet. Skolene videreutvikles sammen med omverden med sikte på å styrke samhold og sosiale nettverk. Vi vil skape et inkluderende

Viken gjennom å ha et gjennomgående fokus på sosial ulikhet i helse. Det vil være store forskjeller internt i Viken som det må settes inn flere utjevnende tiltak for å endre.

For Arbeiderpartiet er det viktig at seksualundervisningen som blir gitt til skoleelevene våre forbedres. Dagens undervisning er mangelfull. Ungdom får ikke nok kunnskap og forståelse for grensesetting, følelser og kjønns- og seksualitetsmangfold i dagens skole. For Arbeiderpartiet handler en god seksualitetsundervisning om å kunne sette ord på følelser, identitet og seksualitet, men også om å forebygge rettighetsbrudd, seksuell trakassering og overgrep.

Ungdom er spesielt utsatt for trusler, hets og mobbing på nett. Vi skal ha nulltoleranse for mobbing og seksuell trakassering, lage handlingsplan mot selvmord og videreutvikle mobbeombud og elev- og lærlingeombud. Vi støtter opp om et trygt, forutsigbart og seriøst arbeidsliv. Vi skal ha nulltoleranse for trakassering og mobbing. Ingen skal ulovlig eller urimelig forskjellsbehandles på grunn av kjønn, religion, politisk oppfatning, etnisitet, hudfarge, nasjonal opprinnelse, funksjonsevne og seksuell orientering. Vi skal bygge en åpen og inkluderende fylkeskommune, bidra til økt likestilling og ha nulltoleranse for mobbing og trakassering.

Derfor vil Arbeiderpartiet:

- Ha et levende kultur- og idrettsliv i hele fylket
- Sikre allemannsretten og gode muligheter for bruk av naturen
- Sikre gode idrettsanlegg med god kapasitet
- Ta vare på – og videreutvikle regionteatertilbudet
- Sørge for gode vilkår for utøvende kunstnere
- Sikre barn og ungdom tilgang på kultur gjennom den kulturelle skolesekken og et eget kulturkort for ungdom.
- Støtte kulturfestivaler i hele regionen
- Styrke kulturinstitusjonene i fylket
- Ta vare på materielle og immaterielle kulturminner
- Utvikle og styrke frivilligheten som et viktig verktøy for demokrati, verdiskaping, læring, gode lokalsamfunn og folkehelse.
- For å sikre gode lokalsamfunn gjennom satsing på nærmiljøet bør folkehelsearbeidet som allerede skjer i samarbeid med kommuner, helseforetak og frivillige videreføres som et bredt og engasjerende partnerskap i Viken.
- Fornye seksualitetsundervisningen til å handle i større grad om grensesetting, rettigheter, seksualitet, kjønns- og legningsmangfold, kjønnsidentitet og relasjoner
- Ha nulltoleranse for mobbing og seksuell trakassering, lage handlingsplan mot selvmord og videreføre mobbeombud og elev- og lærlingeombud.
- Utarbeide en handlingsplan mot radikalisering

Høre til i Viken

Arbeiderpartiet mener gode og åpne lokalsamfunn hvor alle føler seg velkommen, er viktig. Derfor vil vi at lokalsamfunn, frivilligheten, næringslivet og det offentlige skal gå sammen for å sørge for godt og vellykket integreringsarbeid.

Flere mennesker enn tidligere flykter av ulike grunner, og Arbeiderpartiet mener fremtidens inkluderingspolitikk krever at vi viser solidaritet med hverandre, uavhengig av bakgrunn, religion og etnisitet. I Viken skal det være plass til alle. Vi skal stille krav og vi skal stille opp. Vi skal ha et åpent, tolerant, flerkulturelt og inkluderende samfunn. Samtidig som mennesker skal inkluderes i samfunnet vårt, skal fellesskapet stå parat med de verktøyene som behøves for å bli en del av fellesskapet. Arbeiderpartiet skal føre en inkluderingspolitikk som sørger for at de som får opphold og skal bli, kommer i gang med livene sine og blir bidragsyttere.

Nøkkelen til god inkludering er språk og arbeid. Derfor ønsker Arbeiderpartiet å forbedre norskopplæringen ved å øke antall norsktimer og gjøre det mer praksisrettet ved å samarbeide tettere med næringslivet i Viken. Samtidig er det mange som kommer til Viken som sitter på kunnskap og evner vi trenger i vårt lokalsamfunn. Kartlegging av kompetanse og kunnskap må skje raskt, slik at man raskt kan komme i gang med videreutdanning eller få godkjent utdanning. På den måten blir alle bidragsyttere i samfunnet vårt.

Arbeiderpartiet vil:

- Bidra til å raskt kartlegge kompetanse hos nyankomne innvandrere med mål om å komme ut i arbeid
- Bidra med kartlegging av kompetansebehov og mulige utdanningsløp for nyankomne med behov for utdanning eller formalisering av kompetanse
- etablere et eget innvandrerråd etter modell fra Buskerud fylkeskommune

Skape i Viken

Vi må skape for å kunne dele. At mennesker har en jobb å gå til er viktig for den økonomiske uavhengigheten til den enkelte, men også for å føle tilhørighet. Folk vi gjøre nytte for seg. Derfor er arbeid viktig for Arbeiderpartiet.

Mange av fremtidens jobber er enda ikke skapt. Disse vil skapes av innovative bedrifter og enkeltpersoner. Arbeiderpartiet vil gjøre det lettere å satse for den som har en god ide. Vi vil sikre god bredbåndstilgang i hele Viken. Vi vil legge til rette for at gründere kan komme sammen i kontorfellesskap, få rådgivning, veiledning og treffe potensielle samarbeidspartnere. I tillegg vil vi bidra til at flere bedrifter kan innovere i egen virksomhet gjennom et innovasjonsprogram for bedrifter i Viken. Vi vil trekke på kompetansemiljøene i hele fylket, partene i arbeidslivet og kommuneregionene, og få på plass møteplasser der de virksomhetene som ønsker det kan komme sammen og lære av hverandre. Viken har store og viktige næringsklynger som er verdensledende på sine felt. Disse skal styrkes og sikres gode vilkår. Slik øker vi evnen til omstilling og sikrer fremtidig vekst.

Fylkeskommunen er en stor arbeidsgiver med mange tusen ansatte. Fylkeskommunen skal være en seriøs arbeidsgiver som involverer partene og som lytter til de berørte når endringer skal skje. Arbeiderpartiet mener hovedregelen ved utlysninger og ansettelser skal være hele, faste stillinger. Vår ambisjon er at kommunal sektor i Viken skal ha 2 lærlinger per 1000 innbygger. Som innkjøper har fylkeskommunen et ansvar, og en mulighet, til å ta gode valg og påvirke markedet i positiv retning. Vi vil jobbe for at Viken skal være en foregangsregion i kampen mot sosial dumping, arbeidslivskriminalitet og svart økonomi. I dette arbeidet vil vi legge Oslo-modellen til grunn og jobbe systematisk mot svekkelser av norske lønns- arbeidsvilkår. De samme prinsipper skal gjelde for alt innkjøp av varer og tjenester i Fylkeskommunen.

I Viken skal vi utdanne morgendagens fagarbeidere i tett samarbeid med næringslivet. Ha egne lærlingkoordinatorer på skolene som holder kontakten med næringslivet. Vi vil sammen med partene i arbeidslivet og aktuelle bransjer vurdere om det regionalt eller nasjonalt bør etableres et eget lærlingfond som alle virksomheter innenfor et bransjeområde bidrar med og som tar deler av kostnaden for de bedriftene som tar inn lærlinger.

Ingen offentlige byggeprosjekter må bygges uten lærlinger og alle helseforetak må være forpliktet til å ta imot lærlinger. Fylkeskommunen skal ha et særskilt fokus på oppfølging av bedrifter og lærlinger som ikke er del av et opplæringskontor. Til det beste for lærlingen og bedriften er det viktig å styrke instruktør-opplæringen. Vi vil opprette flere Y-veier, blant annet for helsefagarbeidere. Vi vil ha en fremtidsrettet fagskole som er tilpasset dagens arbeidsliv og stille krav til alle høyere utdanningsinstitusjoner om relevant praksis i studiene og jevnlig kontakt med næringslivet.

Reiselivet er en raskt voksende næring. Arbeiderpartiet vil stimulere til helårsdestinasjoner fordi helårsarbeidsplasser er viktig for å tilby ansatte fulle stillinger, fast arbeid og gode arbeidsvilkår. For å oppnå dette vil Arbeiderpartiet satse på tiltak som kan øke verdiskapningen i reiselivet. Dette må skje på en sosialt og miljømessig bærekraftig måte

hvor det er sammenheng mellom den kunnskap vi har om miljøpåvirkninger, CO2-utslipp og lokale forhold, og måten vi utvikler og markedsfører destinasjonene. Reiselivet må utvikles i et tett samvirke med lokalmiljøet og bli en berikelse for både lokalbefolkning og tilreisende. Arbeiderpartiet vil at Viken legger til rette for, og spille en ledende rolle i, å finne finansieringsmekanismer som kan sikre at fellesgoder kan utvikles og bidra til økt trivsel og aktivitet.

Vi må bygge på opplevelser som mål for reisen. Vi vil jobbe for at turister som kommer til Oslo skal besøke Viken for å se norsk natur, spise god lokal mat, oppleve historiske kulturminner og et rikt kulturliv. Hytter gir grunnlag for lokalt næringsliv knyttet til handel, service, bygg og anlegg. Vi skal sikre god digital infrastruktur slik at flere bruker mer tid i deltidsboligen.

Arbeiderpartiet vil styrke den norske modellen og trepartssamarbeidet med partene i arbeids- og næringslivet. Trepartssamarbeidet utgjør kjernen i det regionale partnerskapet sammen med et forsterket samarbeid med kommunene og Innovasjon Norge med flere. Vi vil gå i bresjen for å bli en foregangsregion i kampen mot arbeidslivskriminalitet, sosial dumping og svart økonomi blant annet gjennom å innføre vår egen variant av «Oslomodellen»

Derfor vil Arbeiderpartiet:

- Involvere partene i arbeids- og næringsliv i å utvikle en egen næringsplan for Viken
- Bruke de tunge etablerte innovasjonsmiljøene i Kongsberg, Halden og Kjeller som motorer i arbeidet med å styrke og utvikle innovasjonsmiljøet i Viken.
- Styrke næringsklyngene i Viken
- Etablere innovasjonsprogram for bedrifter i Viken
- Fortsette satsingen på ungt entreprenørskap
- Tilby kontorfellesskap og rådgivning til gründere
- Videreutvikle kulturnæringene våre
- Ha lærlingkoordinatorer på skolene
- Stille krav om lærlinger i offentlige byggeprosjekter og i helseforetakene
- Styrke instruktør opplæringen, etablere flere Y-veier og satse på fagskolene
- Stimulere til verdiskapende og bærekraftige helårsarbeidsplasser i reiselivsnæringen i Viken og trekke Oslo-turister ut til Viken
- Som hovedregel lyse ut hele og faste stillinger i fylkeskommunen
- Teste ut bruk av egen «vikarpool» for lærere i videregående slik at flere kan få en mer forutsigbar hverdag

Klima i Viken

Viken Arbeiderparti vil jobbe for en smart og bærekraftig by- og tettstedsutvikling, der vi tenker klima og miljø i alt vi gjør. Her i Viken skal det være attraktivt å bo, jobbe, besøke, oppleve og skape. I Viken, som i resten av verden, vokser byene og tettstedene, og i dag står byene for rundt 80 prosent av det globale energiforbruket og CO2-utslippene. Dette ønsker Viken Arbeiderparti å gjøre noe med, og vi vil arbeide for å nå klimamålene i Parisavtalen, hvor FNs bærekraftsmål setter retning.

Viken Arbeiderparti vil jobbe for å løse by- og tettstedsutfordringer ved å dyrke mangfoldet og kreativiteten som finnes der. Det må legges til rette for boligutvikling med gode bokvaliteter, og med botilbud til alle samfunnsgrupper. Viken Arbeiderparti vil jobbe for å utvikle smarte byer og samfunn, hvor teknologi er førende for å utvikle samfunn som er bedre steder å leve, bo og arbeide i. Man skal blant annet bruke teknologi til å finne nye måter å utnytte plassen i byene og tettstedene, forbedre infrastrukturen, kutte klimaavtrykket og forenkle offentlig administrasjon i fylket, samtidig som man involverer innbyggere i viktige saker. Selv om mange mennesker bor i byene våre, bor det også mange i distriktene. Arbeiderpartiet vil ta vare på distriktene og dyrke deres særpreg.

Klimautfordringen verden står overfor er formidabel og vil kreve en stor innsats av oss alle. For å nå målet om et klima som tar vare på jorda vår for fremtidige generasjoner må det gjennomføres smarte løsninger globalt, men ikke minst også lokalt i Viken. For Viken Arbeiderparti er det viktig at overgangen til lavere utslipp skjer på en måte som sørger for at alle har en jobb å gå til. Derfor vil vi utvikle de unike kompetansesentrene vi har over hele fylket til å skape nye grønne arbeidsplasser.

Viken Arbeiderparti mener at et mer klimavennlig fylke også byr på mange muligheter. Vi ønsker at i et mer klimavennlig Viken-samfunn skal folk oppleve høyere livskvalitet og ha en bedre helse. Derfor vil vi gjøre det enkelt å reise miljøvennlig og leve gode liv nær naturen. Viken fylkeskommune har også mulighet til å bli en stor bidragsyter for klima. Gjennom bygging av nullutslippsbygg og utskiftning av bilparken til mer miljøvennlige alternativer vil det være mulig å kutte store utslipp. Kildesortering, redusert bruk av engangsplass og kartlegging av klimagassutslipp i store og små prosjekter er noen av tiltakene vi vil jobbe for. Viken Arbeiderparti mener det er viktig å vektlegge klima og natur i forbindelse med anbud og når fylket skal gjennomføre store prosjekter i egen regi.

Viken Arbeiderparti vil:

- Satse på de unike kompetansesentrene vi har i fylket både i privat og offentlig sektor
- Legge til rette for mange nye grønne arbeidsplasser
- Bygge sammenhengende sykkelveier over hele fylket
- At alle nye fylkeskommunale bygg skal oppfylle strenge miljøkrav
- Ha en fylkeskommunal bilpark uten utslipp
- Vektlegge klima tydelig i anbud
- Bidra til samarbeid og innovasjon som gir nye, grønne løsninger
- Ha klimaregnskap- og budsjett som et viktig virkemiddel i planlegging og gjennomføring av prosjekter

Naturressurser i Viken

Naturressursene våre er felleseie og må forvaltes klokt og til det beste for både nåtid og fremtid. Vannkraftrettighetene må bevares på offentlige hender. Arbeiderpartiet vil ta vare på vassdragene våre. Vassdrag og vannressurser er viktig for både transport, næring, natur og miljø og Viken gir nye muligheter for samarbeid og utvikling. I tillegg er også vassdragene våre viktige kulturhistoriske områder.

Viken har vi flere fjellkommuner det er derfor viktig at vi fortsetter samarbeidet i Fjellnettverket. Dette er viktig for å ha kompetansemiljøer i tilknytning til fjellet og stimulere til utvikling, spesielt for lokalmat og reiselivet. Skogen er en stor, viktig og klimavennlig ressurs som sysselsetter mange i Viken. Viken Arbeiderparti vil støtte opp om tiltak som stimulerer til god forvaltning av skogressursene, tiltak som bidrar til industriell utnyttelse av skogressursene, utvikling av nye produksjonsteknologier, og økt tiltak som gir bruk av biobrensel og biodrivstoff.

For at byene i Viken skal levere på klima, på innovasjon og høy kollektivandel, må de være tette. Der det er konflikt mellom jordvern og fortetting må det finnes pragmatiske, bærekraftige løsninger. Vern av dyrka mark og dyrkbar jord er viktig for Arbeiderpartiet. Det bør kun til samfunnsnyttige formål vurderes nedbygging av matjord. Arbeiderpartiet vil vurdere å prøve ut ordninger med både flytting og erstatning av matjord. Det er nær sammenheng mellom arealbruk og transport. Vi må ha gode transportforbindelser inn til byene, samtidig som vi trenger vekst og utvikling i distriktene. Hensynet til biologisk mangfold og naturens tåleevne må ligge til grunn for all arealforvaltning. Arbeiderpartiet vil at arealbruken skal skje etter en avveining mellom nærings-, friluftslivs- og miljøinteresser.

Viken er et nasjonalt spiskammer for frukt og grønt, har store kornarealer, mye grøderik jord, rike beite- og viltressurser. Viken Arbeiderparti vil legge til rette for økt produksjon av jordbruksvarer og at jordbruksproduksjonen skal skje på en bærekraftig måte. Gjennom en aktiv landbrukspolitik ønsker vi å sikre et levende og bærekraftig landbruk som sikrer trygg og variert mat av god kvalitet.

Våre tiltak:

- Bidra for å nå det nasjonale målet om økt matproduksjon ved å følge opp de overordnede målene gjennom et regionalt næringsprogram for landbruket.
- Stimulere til at matproduksjonen skal skje på en klimasmart og bærekraftig måte.
- Samarbeide med næringen og grønne fagsentre om en fremtidsrettet naturbruksutdanning.
- Sørge for god dialog med næringa i det regionale planarbeidet for klima og energi
- Stimulere til økt satsing på lokalmatproduksjon
- Bidra til å bygge flere bygg i tre

Demokrati i Viken

Viken er et stort og sammensatt fylke, og rommer både bygd og by. For Arbeiderpartiet er det viktig at alle deler av Viken skal oppleve seg som like relevant. Kommunene må inkluderes og lyttes til. Ulike grupper som bør lyttes til særskilt, som seniorer og ungdom, skal høres. Det er viktig at de folkevalgte er representative for hele Viken. Arbeiderpartiet vil legge til rette for at mennesker bosatt i ulike deler av Viken, og i ulike livsfaser, kan delta i demokratiet.

Arbeiderpartiet er opptatt av at det er de folkevalgte som skal ha politisk styring og ansvar for de tjeneste fylkeskommunen tilbyr. Det er gjennom demokratiske valg vi uttrykker om vi er fornøyd eller ikke med de tjenestene vi som innbyggere mottar. Arbeiderpartiet mener at i et fylke av Vikens størrelse, er det klokt å styre etter en parlamentarisk modell.

Det må være tydelig hvem som har ansvar for hvilke tjenester og hvordan man som innbygger kan nå frem med sitt syn eller sine spørsmål. Vi skal ha åpenhet, innsyn og transparens i våre prosesser. De tillitsvalgte skal sikres tilstrekkelig tilgang på informasjon om prosesser som angår deres arbeidsplasser og hverdag. Fra før er det enighet om at Vikens hovedkontor skal ligge like vest for Oslo, og at et desentralisert kontor opprettholdes i Nedre Glomma. Arbeiderpartiet støtter dette og er opptatt av at det skal være ro og forutsigbarhet for de mange hundre ansatte som hver dag skal gå på jobb i administrasjonen i Viken fylkeskommune.

Fylkeskommunen skal være en seriøs arbeidsgiver som går foran som et godt eksempel som innkjøper. Hovedregelen skal være hele, faste stillinger. Vi skal være rasjonelle og klimavennlige i våre innkjøp. Viken skal kjøpe varer og tjenester gjennom seriøse leverandører med anstendige arbeidsvilkår for sine ansatte, krav og lærlinger og der miljøhensyn vektlegges.

For Arbeiderpartiet er det viktig å ivareta og utvikle den norske modellen med trygg økonomisk styring, gode felles velferdsordninger, samt et seriøst og organisert arbeidsliv. Derfor vil vi ta utgangspunkt i trepartssamarbeidet med hovedorganisasjonene i arbeidslivet for å videreutvikle et samfunns- og arbeidsliv med små forskjeller, rettferdige tjenester og med høy grad av tillit.

Våre tiltak:

- Bruke råd som eldre- og ungdomsråd aktivt i den daglige politikkutformingen i Viken
- Ha god og tett dialog med kommuneregionene
- Fylkeskommunen skal være en innkjøper som fremmer klima, innovasjon og anstendige arbeidsvilkår
- Sørge for tydelig folkevalgt kontroll med våre tjenester
- Ivareta den norske modellen og tilrettelegge for et godt trepartssamarbeid med partene i arbeidslivet.
- Gjøre Viken og Vikens tjenester universelt utformet, både med tanke på fysisk, digital, og språklig tilgjengelighet

Viken i verden

Fylkeskommunens internasjonale arbeid skal ta sikte på å bringe Vikens nærings- og kulturliv ut i verden og verden inn til Viken.

Deltakelse og arbeid i internasjonale organisasjoner skal gi Viken nær kontakt med regioner flere steder i Europa. Det fylkeskommunale internasjonale arbeidet skal foregå i tett samarbeid med næringslivet i Viken. Vi skal ta sikte på å tilby næringslivet, organisasjoner og kommuner assistanse og støtte innen nettverksbygging, partnersøk, søknadsveiledning, prosjektrådgivning og kontakt med EUs miljøer i Brüssel. Arbeiderpartiet vil også bringe hele Viken inn i EU-prosjektet String. Interreg-prosjekter som omfatter hele Viken og våre snart 1,3 millioner innbyggere vil være viktig for å styrke Vikens konkurransekraft.

Kunst og kultur fra Viken kan få et større internasjonalt publikum. Vi vil legge til rette for bruk av internasjonale støtteordninger gjennom hjelp til prosjektsøknader og gjennomføring. Viken har flere internasjonale idrettsarenaer og vi vil bidra til at utøvere fra hele verden kommer til Viken, og at utøvere fra Viken kan komme ut i verden.

Våre tiltak:

- Gode rådgivningstjenester for næringslivet i arbeidet med å nå et internasjonalt marked
- Inkludere hele Viken i interreg-prosjekter
- Veiledning til å få støtteordninger for kunst og kultur
- Jobbe for å få internasjonale idrettsarrangementer til Viken
- Videreutvikle det gode grensesamarbeidet